

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Johdanto

Sisäministeriön maahanmuutto-osastolla on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain (359/2003) muuttamisesta.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan kansalaisuuslaki uudistetaan tiukentamalla kansalaistamisen edellytyksiä. Hallitusohjelmakirjaukset toteutetaan vaiheittain kolmessa erillisessä sisäministeriön hankkeessa. Lausuntopyyntö koskee toista vaihetta, jossa toteutetaan hallitusohjelman nuhteettomuus- ja toimeentuloedellytystä, selvitettyä henkilöllisyyttä, kansallista turvallisuutta ja kansalaisuuden menettämistä koskevat muutokset kansalaisuuslakiin (SM055:00/2023).

Tavoitteet

Esitysluonnoksen mukaan kansalaisuuslain selvitettyä henkilöllisyyttä koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että hakijan aktiivisuuden ja asiakirjanäytön merkitystä lisättäisiin nykyiseen verrattuna. Henkilöllisyyttä ei pidettäisi selvitettyä yksinomaan ajan kulumisen perusteella tilanteessa, jossa Maahanmuuttovirasto olisi myöntänyt hakijalle muukalaispassin, jolla hän voisi hankkia kansalaisuusvaltionsa passin.

Yhtenä muutoksena tarkennettaisiin sitä sääntelyä, joka koskee kansalaisuuden myöntämättä jättämistä kansallisen turvallisuuden perusteella. Hakemusmenettelyn lisäksi sääntely koskisi jatkossa myös ilmoitusmenettelyä, ja Maahanmuuttovirasto voisi asian arvioimiseksi pyytää lausunnon suojelupoliisilta.

Nuhteettomuusedellytystä tiukennettaisiin siten, että rikokseen syyllistymisestä johtuvat seuraukset hakijan kansalaistamiselle olisivat nykyistä tuntuvammat. Laissa säädettyjä rikoksesta seuraavia odotusaikoja korotettaisiin. Lisäksi tarkennettaisiin, että odotusaikaa ei määrättäisi, jos hakija olisi tuomittu syyllistymisestä erittäin vakavaan rikokseen.

Kansalaistamisen yleisiin edellytyksiin kuuluvaa toimeentuloedellytystä muutettaisiin siten, että painopiste olisi jatkossa turvatussa toimeentulossa. Muutosten myötä kansalaisuuden saamiseksi ei olisi riittävää, että hakijan toimeentulo perustuisi pelkästään työttömyysetuuteen tai toimeentulotukeen.

Kansalaistamisen edellytysten lisäksi tehtäisiin muutoksia kansalaisuuden menettämiseen. Muutokset koskisivat tilanteita, joissa kansalaisuuden voi menettää joko väärin tietojen antamisen perusteella tai syyllistyttyään Suomen elintärkeitä etuja vakavasti loukkaaviin rikoksiin. Jatkossakaan kansalaisuutta ei voisi menettää siten, että henkilöstä tulisi sen seurauksena kansalaisuudeton.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2025.

Lausunnoissa pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota esitysluonnoksen sisältämään vaikutusten arviointiin.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Myös tahot, joita ei ole erikseen mainittu jakelussa, voivat toimittaa lausunnon.

VAHVA-asianhallintajärjestelmää käyttäviä ministeriöitä pyydetään kuitenkin viemään lausuntonsa suoraan kyseiselle asialle VAHVA:ssa sekä toimittamaan lausunto tiedoksi osoitteeseen maahanmuutto-osasto.sm@gov.fi.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Kaikki palvelussa annetut lausunnot ovat julkisia. Lausunnoista laadittava yhteenveto julkaistaan valtioneuvoston hankeikkunassa (SM055:00/2023).

Aikataulu

Sisäministeriö pyytää jakelussa mainittuja toimittamaan lausuntonsa oheisesta luonnoksesta hallituksen esitykseksi **viimeistään 14. päivänä tammikuuta 2025**.

Esitysluonnoksen pääasiallisen sisällön ja lakiehdotuksen ruotsinkielinen käännös tullaan liittämään sisäministeriön hankesivulle ja lausuntopalveluun mahdollisimman pian.

Valmistelijat

Lisätietoja antavat erityisasiantuntija Roope Jokinen (puh. 0295 488 362, roope.jokinen@gov.fi) ja erityisasiantuntija Hanna Pihkanen (puh. 0295 488 217, hanna.pihkanen@gov.fi) sisäministeriön maahanmuutto-osastolta.

Linkit

<https://intermin.fi/hankkeet/hankesivu?tunnus=SM055:00/2023>

Liitteet:

[21112024 luonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta.pdf](#)

Jakelu:

Amnesty International Suomen osasto
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto
Etnisten suhteiden neuvottelukunta
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Kansaneläkelaitos
Keskusrikospoliisi
Lapsiasiavaltuutettu
Maahanmuuttovirasto
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Pakolaisneuvonta ry
Poliisihallitus
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suojelupoliisi
Suomen Asianajajaliitto
Suomi-Seura ry
Tuomioistuinvirasto
Työ- ja elinkeinoministeriö
UNHCR Northern Europe
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma
Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia näkemyksiä teillä on selvitetyn henkilöllisyyden muutosten osalta?

Millaisia näkemyksiä teillä on kansallisen turvallisuuden osalta?

Millaisia näkemyksiä teillä on nuhteettomuusedellytyksen muutoksista?

Millaisia näkemyksiä teillä on toimeentuloedellytyksen muutoksista?

Millaisia näkemyksiä teillä on kansalaisuuden menettämisen muutoksista?

Millaisia näkemyksiä teillä on esitysluonnoksen vaikutuksista?

Tähän voitte kirjoittaa muita mahdollisia näkemyksiänne

Jokinen Roope
Sisäministeriö

Jokinen Roope
Sisäministeriö